

NOVINY

Kulturního spolku Kozojedy
a obce Kozojedy

Číslo 1/2004

1. ledna 2004

Ty zimy už zdaleka nejsou takové, jako bývaly...

Větu, kterou jsme zvolili za titulek tohoto přehledu, by asi potvrdili nejen pamětníci, ale i čtenáři drsných příhod z Klostermannových šumavských románů a i ti, kteří sledují záznamy a prognózy meteorologických stanic. Pamětníci vzpomínají zejména na 11. únor 1929, kdy v Praze byl zaznamenán mráz $-26,5\text{ }^{\circ}\text{C}$, v Kozojedech neoficiálně $-30\text{ }^{\circ}\text{C}$ a v Litvínovicích u Českých Budějovic dokonce rekordních $-42,2\text{ }^{\circ}\text{C}$. Velmi studené byly i válečné zimy (1939 – 1942). V zájmu historické pravdy je třeba uvést, že v klementinských měřeních existují ještě dvě krutější zimy, jejichž pamětníci už zdaleka žít nemohou: jde o roky 1830 a 1798/9. Od roku 1946 bylo teplotně podprůměrných jen 9 zim z 56, což svědčí o silné oteplovací tendenci. Pokud by se v ovzduší nesnížila koncentrace skleníkových plynů, mohla by se průměrná teplota do roku 2075 zvýšit o 3 – 4 $^{\circ}\text{C}$. Toto průměrné zvýšení by právě mělo být ovlivněno vyššími teplotami z podzimu a zimy.

V měsíci **lednu** tradičně očekáváme, že zima bude vrcholit. V polovině ledna skutečně přicházejí největší mrazy. Jedna z pranostik říká, že když „roste den, roste i zima“. Je to obvykle způsobeno anticyklonální činností, tj. vpády chladného vzduchu z polárních oblastí. Sněhové srážky v dlouhodobých průměrech však nejsou vysoké. Lednová zima ale nemusí být stálá a může být vystřídána i oblevami. V roce 1993 jsme například zažili dlouhodobou oblevu, když rtuť teploměru vystoupila až na $+17,4\text{ }^{\circ}\text{C}$. To se stává, když převládne oceánská (atlantická) cirkulace s mírnějšími teplotami, vyšší dešťovou oblačností a silnějšími větry.

Průměrná teplota ovzduší je v lednu minusová. V kozojedské nadmořské výšce je to zhruba $-2\text{ }^{\circ}\text{C}$. V českých zemích byl historicky nejstudenější leden r. 1799, kdy teplotní průměr spadl na $-9,1\text{ }^{\circ}\text{C}$. Půda promrzá do stále větší hloubky; v poslední dekádě je to ve 20 cm $-1,6\text{ }^{\circ}\text{C}$, v jednom metru $+2,9\text{ }^{\circ}\text{C}$. Lednové srážky – obvykle sněhové – činí v naší oblasti průměrně 40 mm/m². Tvoří se silné námrazy, které jsou nebezpečné nejen pro chodce a automobilisty, ale i pro stálezelené keře a stromy. Délka dne se v průběhu ledna prodlouží o 1 hodinu a 7 minut. Délka slunečního svitu dosahuje zhruba 50 hodin.

Začátkem **února** nastává obvykle oživení cyklonální činnosti s převládajícími západními větry a častým sněžením. Avšak okolo poloviny měsíce se vrací arktické počasí a nejsou výjimkou ani nejkřutější mrazy (např. v letech 1929 a 1956). Pranostika „Únor bílý, pole sílí“ spojuje dostatek sněhu s předpokladem dobré úrody. V některých výjimečných letech se únorové počasí vyznačuje značnými teplotními extrémy. Tak např. v r. 1990 mezi 19. a 26. únorem maximální teploty kolísaly mezi $+14$ až $+18\text{ }^{\circ}\text{C}$. Tato teplotní anomálie znamenala, že únor 1990 se stal nejteplejším únorem za celou dobu klementinských měření. Dlouhodobě je však průměrná teplota ovzduší stále záporná. V kozojedské nadmořské výšce je to zhruba $-1,3\text{ }^{\circ}\text{C}$. Půda je i nadále promrzlá, i když se na povrchu začne koncem měsíce oteplovat. Průměrné únorové srážky – většinou sněhové – se v našem mikroregionu podstatně neliší od srážek lednových. Délka dne se během února prodlouží o 1 hodinu a 34 minut. Sluneční svit se zvýší na úhrn 85 hodin.

Dokončení na str. 2

Žumbera – Nahniličko

V sobotu 22. listopadu nás navštívila plzeňská ochotnická skupina Skoronarváno divadelního spolku Žumbera se svým nastudováním divadelní hry Jana Krause Nahniličko aneb Poněkud dojatý. První překvapení čekalo hned po vstupu do sálu, kde jsme při placení obdrželi programy, které byly doplněny „jednorázovou soupravou na vyprázdnění žaludku“ i s návodem na použití jak kresleným, tak psaným. Další překvapení na sebe nedala dlouho čekat. Z postele s dekou povlečenou do bývalé sovětské vlajky postupně vylezli 3 kašlající, chrchlající lidé, první dva – manželé - se hned u snídaně pohádají o vejce – zda je natvrdo, naměkko či nahniličko. Třetí spáč – dědek - se pak celé představení zaobírá svou bolavou zhnisanou nohou, kterou střídavě maže kostkou másla a váže do úděsně špinavé utěrky. Tu během hry zamění za utěrku v kuchyni a paní domu je jedno, do které utěrky nádobí utírá. Z jedné vody na plotně se vaří čaj, myje se v ní nádobí i podlaha. Dějová zápletka je v tomto „kuse“ úplně nepodstatná, všichni se soustředí na hrůzné nechutnosti, které člověka pobaví, rozesmějí, ale také poněkud znechutí. Všech šest herců předvedlo výborný výkon, při hře se vyřádili a nás diváky opravdu pobavili. Platících diváků bylo téměř sto, k tomu ještě nemálo dětí. Myslím, že se můžeme těšit na další divadelní představení v našem kulturním domě.

Biskoupky

V sobotu 28. 11. 2003 se opět uskutečnilo přátelské posezení v Biskoupkách. Pan Vavříčka odvezl účastníky akce do Biskoupek autobusem. Místa byla rezervována v hlavním sále. Po příjezdu se všichni navečeřeli a netrpělivě očekávali, kdy začne hrát kapela. Tentokrát přijela country skupina z Hořovic. Chvilu trvalo, než se osazenstvo roztancovalo a rozezpívalo. Pak bylo ale veselo. Kapela hrála, tancovalo se. Jakmile kapela hrát přestala, začalo se zpívat v sále – lidové písničky, písničky z Moravy, Slovenska, z Čech. A tak to šlo až do půl druhé. Domů se vracel autobus plný zpěváků, všichni byli spokojeni a těší se jistě na další posezení a pobavení.

Adventní koncert

V neděli 14. 12. 2003 se uskutečnil v kozojedském kostele sv. Mikuláše adventní koncert. Vystoupil pěvec Richard Sporka (tenor) doprovázený Janem Valtou na klávesové nástroje a Janem Valtou ml. na housle. Předvedli skladby J. S. Bacha, Čtvero ročních období – Zima od A. Vivaldiho, Alžbětinskou serenádu od R. Bingeho, Gloria – Andante molto z České mše vánoční J. J. Ryby, vánoční pastorely a na závěr pak známé koledy, které si zanotovali i někteří posluchači.

Návštěvníků se sešlo celkem asi stovka, mnozí vážili cestu z Kralovic, Plas, Kozlan a okolních vsí. Koncert se všem líbil a byli spokojeni i všichni účinkující.

Dokončení ze str. 1

V novoročním čísle kozojedských kulturních novin končí seriál přehledů o počasí, který nás počínaje březnem provázel s dvouměsíční periodicitou po celý rok 2003. Nešlo nám o nic jiného, než abychom upozornili na dlouhodobé průměry, na některé zajímavé extrémy a na trendy, v nichž by se počasí mohlo dále vyvíjet. Snažili jsme se obhájit i racionalitu některých pranostik. I když mnohdy zehráme na nepřesnosti televizních rosníček, je třeba přiznat, že úspěšnost oficiálních předpovědí stále stoupá. K jejich vypracování používají meteorologové matematické modely založené na řešení pohybových a termodynamických rovnic. Ale to vůbec neznamená, že bychom měli my laičtí pozorovatelé počasí ignorovat staré dobré zkušenosti, pranostiky a vrozenou intuici.

Údaje shrnul J. F.

Plán akcí kulturního spolku na rok 2004

- 01. 01. Novoroční ohňostroj
- 20. 02. Výroční členská schůze
- 13. 03. Masopust
- 27. 03. Zájezd do Biskoupek
- 10. 04. Muzikantský ples
- 08. 05. Máje
- 12. 06. Pohádky na Krašově
- 03. 07. Řemesla na Krašově
- 05. – 25. 07. Sochařské sympozium

Termíny konání dalších akcí (divadla, koncerty, besedy) budou včas uveřejněny v Novinách a na plakátech.

**Kulturní spolek srdečně zve všechny své členy
na výroční členskou schůzi, která
se bude konat v pátek 20. 02. 2004
v Kulturním domě od 19:00 hodin.**

Kultura v okolí

Stálé kino Kralovice tel. 373396357 (večer), Lidový dům: 373396464 (přes den)

Leden

6. 1. **Nuda v Brně** – komedie ČR – 19:30; 13. 1. **Božský Bruce** – komedie USA - 19:30; 20. 1. **Jedna ruka netleská** – černá komedie ČR - 19:30; 27. 1. **Švindlíři** – kriminální komedie USA - 19:30.

Únor

3. 2. **Čtyři pířka - zkouška cti** – historický, dobrodružný - 19:30; 10. 2. **Underworld** – sci-fi, thriller - 19:30; 17. 2. **Chou Chou – Miláček Paříže** – komedie Francie - 19:30; 24. 2. **Matrix revolutions** – sci-fi thriller USA, Austrálie

Kulturní akce v LD Kralovice

- 02. 1. Závěrečná tanečních kurzů - 20:00
- 17. 1. Ples hasičů - 20:00
- 25. 1. Dětské divadlo - 14:00
- 31. 1. Brutus - 20:00
- 14. 2. Soutěž ve sport. tanci – 11:00
- 15. 2. Dáda Patrasová - 15:00
- 21. 2. Ples fotbalistů – 20:00
- 27. 2. KEČUP – rocková kapela – 21:00

M. Týnice – tel. 373396410

otevřeno: po- pá: 9:00 – 15:00

Plasy – Konvent – tel. 373322174

do března zavřeno

Kožlany – Městské muzeum

Dr. E. Beneše – tel. 373397333

otevřeno út - ne 9:00 -15:30 hodin

Zajímavosti

Vánoční zvyky

V Novinách Kulturního spolku č.1 z roku 2003 jsme si spolu zavzpomínali na vánoční časy. Slíbila jsem, že budu pokračovat v popisu vánočních zvyků známých i méně známých. Už je čas, rok utekl jako voda. Doufám, že vás zaujmou tzv. „*znamení budoucna*“.

Obřady vánočního období měly být nezbytným zaklínadlem štěstí. Staří lidé vyprávějí, že o půlnoci před Novým rokem se bije starý rok s novým. Byl to kulminační bod roku, bod změny, v němž hrála důležitou roli magie prvního dne. Jaký bude první den roku, takový bude celý rok. V osudové dny věřil lid v magii prvního příchodního, člověka, který jako první přišel v tuto posvátnou dobu do příbytku. Takový člověk se nazýval Polazník. Na něm záležel osud rodiny i hospodářství v dalším roce. „Vstoupí-li toho dne (ve svátek sv. Štěpána) do domu první mužský, říkájí, že se v hospodářství lhnouti budou sami beránci nebo býčci, je-li osoba ženská, tedy samé ovečky a kravičky.“ Když vkročil do domu mladý muž, měli mít chlapečky a býčky. Přišla-li mladá žena, očekávali cérečky a teličky. Zavalitý signalizoval narození silného dobytka, vyzábly příchod hubeného zvířete. Dítě přinášelo štěstí, svobodný chlapec veselost, těhotná žena nemoc. Mladý štěstí, starý neštěstí po celý rok. Příchod polazníka měl obřadní charakter a byl spojený s jeho obdarováváním. Dostí připomíná koledu.

Teď se dostaneme k věštibám a pověrám. Některé vycházejí ze staletých pozorování přírody. Například u předpovídání počasí, tmavé vánoce - bílé velikonoce, bílé vánoce - zelené velikonoce. Jsou-li na Nový rok

před východem slunce červánky, bude neúrodný rok. Je-li na Nový rok dopoledne pěkně, bude pěkně na žně v kraji. Odkud toho dne vítr vje, bude vát až do Jana Křtitele. Pověrečný charakter měl tento zvyk: hospodyně rozkrojí jablka, vezme 12 jader a hodí je do vody. Kolik jader bude plavat na povrchu, tolik bude v roce suchých měsíců. Hospodář zase rozloupal cibuli na dvanáct misek (slupek), do každé dal soli a položil je na prkénko za kamna. Za hodinu se na ně podíval. Ve které byla sůl suchá, ten měsíc mělo být sucho. Na suchý nebo mokrý rok se usuzovalo i tak, že hospodář o štědrém večeru postavil pod stůl sklenici s trochou vody. Jestliže po večeři vody ubylo, bude v novém roce sucho.

Předpovědi o úrodě dávají více možností, např. snese-li slepice na Nový rok dopoledne, bude mít hospodyně dost vajec prvního půl roku, snese-li odpoledne, bude jich dost po celý rok. Na úrodu i neštěstí se usuzovalo rovněž podle zrezivění nože či jiného kovového předmětu. Hospodář ukrojil při štědré večeři nožem kousek pečiva z pšeničné mouky a kousek z žitného chleba, obložil jimi čepel z obou stran a nechal ležet do Nového roku. Na které straně nůž zrezavěl, toho obilí měl být příští rok nedostatek. Kus železa se vkládal pod koryto ve chlévě. Jestliže do příchodu z kostela zrezivělo, uhynulo toho roku některé dobytče.

Vánoční věštění bylo nejvíce zaměřeno na poznání lidských osudů. Zájem mladých se soustřeďoval na zjišťování životního partnera a na uzavření sňatku. Časté bylo hádání osudu ze snů. Na sv. Ondřeje si dá dívka pod podušku mužské nohavice, chlapec dívčí košili. O kom se jim zdá, toho dostanou za životního partnera. Svobodná dívka leží o štědrém večeru na posteli, pohybuje rukou nad hlavou jakoby sela obilí a říká: „Seju len, přijď, můj milý, sem, než bude bílý den!“ Nebo: „Svatý Tomáši, tvoje semeno seju, pověz mi pravdu, koho dostanu.“ Ve kterém směru sela, na tu stranu se obrátí. Dostane za muže toho, o němž se jí bude zdát. Lid považoval sny v době předvánočního a vánočního času za pravdivé a osudové. Sny si tak často přivolával, aby mu pomohly odhalit budoucnost.

Lid věřil na znamení různého druhu. Vyjití první hvězdy ukazovalo směr, odkud přijde chlapci jeho vyvolená. Rozkvetlé větvičky (barborky) o vánocích signalizovaly dívkám sňatek. Hvězdička v jablku - zdraví, když byla jádérka porušená nebo jablko červivé - nemoc. Křížek v jablku - smrt. (Tato pověra, oblíbená do dnešních dní, je u nás doložena už ve 14. století.) Hádalo se také podle stoupání kouře ze zhasnuté svíčky. Všichni známe plovoucí ořechové skořápky se svíčkami (o tomto obyčejí je zmínka z počátku 15. století) a házení boty přes hlavu. Když se obrátila špička ke dveřím, její majitelka se vdala. Někde se čekalo, kdo ji zvedne, stane se manželem. V některých krajích házely dívky na střechu kabátky. Když tam zůstaly hned napoprvé, vdaly se. Kolikrát kabátek spadl, tolik let musely na vdavky čekat. Další znamení bylo zrcadlení vody ve studánce, liti vosku, olova i bílku do vody. Osudová znamení se získávala také sluchovými vjemy, podle hlasu lidí, šplouchání vody a jiných, hlavně zvířecích zvuků. Mnoho pověrečných hádání bylo založeno na losování. Dívky vytahovaly ze střechy stébla slámy, zanesly je do světnice a tam je počítaly. Sudý počet znamenal, že dostane svobodného, lichý počet vdovce. Charakter losování mělo dávání lístků s mužskými křestními jmény do těsta. Knedlík, který vyplaval při vaření jako první, dívky rozkrojily, lístek vyndaly, aby zjistily, které jméno je tam napsáno - chlapce toho jména měly dostat za ženicha. Zlý osud čekal toho, komu v posledním dnu v roce při pečení ohořelo slepičí pírkó zapíchnuté do bochníku. I talířky a hmičky, pod něž se vkládaly různé předměty, sloužily jako pomůcky k věštění.

Také se zaklínalo a čarovalo. Zajímavý a písemně doložený byl tento magický obřad: „Jiný způsob, jímž dívky zvidaly budoucnost o štědrém dni. Nechavše si od večere tři nejkrásnější vlašské ořechy, schovaly je do bílého šátku nebo loktuše a čekaly, až všichni domácí se odebrali na jitřní. Potom vysvlékly se donaha, loktuši s ořechy rozprostřely na stůl a vymetly jizbu novou „metlou“, kráčejíce vždy nazpět. Přitom děvčeti čarujícimu bylo zapovězeno ohlížeti se nazpět, aby ho nějaké hrozné neštěstí nepotkalo. Pak vzaly šátek s ořechy se stolu a posadivše se na prahu vymetené světnice rozloupaly ořechy a vybravše jádra, zvaly na ně svého milého. Měl-li býti švec, uhodil prý šídlem nebo knejpmem do dveří, až v nich šídlo nebo knejpu uvízly, řezník dal znamení nožem, myslivec řezákem, stolař dlátem atd. Při této pověře a jiných podobných, jímž učily staré baby a rufiantky (svůdkyně) lehkověrná děvčata, nebylo dovoleno ani mluvit ani se ohlédati, ani na Boha mysliti, dokonce modliti se.“

Také se chodilo na mlaty do stodol, kde si klekly a volaly: „Z toho mlatu nevstanu, až znamení dostanu. Z které strany vítr fouká, odtud se můj milý kouká.“ Slezské dívky klátily o půlnoci na svatého Ondřeje plotem a odříkávaly: „Kopu já tě, má zelinko, pěti prsty, šestu dlaňu, až se všeci za mnu hoňů. Třasu, třasu plotisko, aby přišlo ku mně chlopisko.“

Proti všem těmto věštbám brojily nejstarší řády vydávané na koncilech a na synodách. Katolickým kněžím se nelíbilo, že křesťané zachovávali magické pohanské obřady. Ve věštění se v lidové fantazii a psychice spojila neznalost podstaty světa, pověra i některé reálné poznatky s tužbami po odhalení nejisté budoucnosti. V době, kdy byla věštění zaznamenávána, lid sám jim už moc nevěřil, často je považoval hlavně za zábavu. Jistá dávka obavy však přesto setrvávala.

„Je to pověra“, píše Jan Herben, „a přece tísní srdce.“ „Dyť to není svaté evandélium!“, řeknou druzí, a přece se jejich srdce svírá obavou.

Václava Peřinová

Významné osobnosti Kozojed

Soubor životopisných statí
připravil Jiří Svoboda

Bohumil Matějka

Bohumil Matějka se narodil 19. srpna 1902 v Lubné u Rakovníka. V letech 1914 – 1921 vystudoval reálku v Rakovníku a jako učitel působil pak v řadě obcí kralovického okresu. Do Kozojed přišel v r. 1927 z Břežan, kde byl do té doby řídicím učitelem.

Pokračoval tu v celé šíři veřejné činnosti po svém předchůdci. Byl funkcionářem Sboru dobrovolných hasičů v místě i na okresní úrovni, náčelníkem a vzdělavatelem Sokola. Veřejnost nejvíce oceňovala nácvik ochotnických divadelních představení. V r. 1930 zpracoval společně s učitelkou Marií Žákovcovou-Svobodovou Vlastivědu obce Kozojed a okolí. Při udělování čestného občanství kozojedskému rodáku JUDr. Václavu Horovi v r. 1933 zhotovil diplom, na jehož přední stranu nakreslil jeho rodný domek čp. 12.

Začátkem 30. let vrcholily v obci snahy o zřízení měšťanské školy. Řídicí učitel Matějka sháněl s vedením obce podpisy po okolních vesnicích a vše bylo na nejlepší cestě, aby byla od r. 1936 povolena. Politické poměry ve světě to oddálily o celých 10 let.

V této době je už v obci zaveden vodovod a začíná budovatelské období, do něhož patří později stavba budovy kempelčiky, elektrizace obce a stavba československého kostela svépomocí, tj. akce

celkem skoro za 1 milión Kčs tehdejší měny. V r. 1935 odešel Bohumil Matějka z Kozojed jako řídicí učitel na školu do Všesulova. To zákonitě na čas oslabilo hlavně sokolskou činnost. Jeho působení je dodnes v živé paměti jeho bývalých žáků a občanů. Kozojedy navštívil naposled jako 84-letý v r. 1986 při sjezdu rodáků a přátel obce a byl tu vřele uvítán. Vyjádřil se, že jeho působení v naší obci patřilo k nejhezčím obdobím jeho života. Zemřel r. 1995 v Nesuchyni, kde žil v důchodu.

Úvahy nad starými mapami a místními názvy

Na stěně našeho zahradního domku v Rakoluskách visí vedle sebe dvě zasklené mapy severního Plzeňska. Jedna je nová, šestibarevná, dokonalý výrobek vojenského kartografického ústavu. Druhá působí jako starožitnost. Je černobílá, ve své kresbě i tisku primitivní; zeměpisné prvky jsou vyznačeny jen černými čarami. V záhlaví má název „Mapa okresního hejtmanství kralovického“. Její stáří odhaduji na 80 let a štoček, z něhož byla přetištěna, je jistě ještě starší. Víc o této mapě nevím, protože její tirážní údaje jsem neprozřetelně odřízla, aby se mi formátem vešla do rámu.

Proč se však s tím na stránkách kozojedských kulturních novin svěřuji? Důvod je prostý: při srovnávání starých a nových map jsem dosud nikde nenašla na tak malém zeměpisném prostoru tolik rozdílností v psaní místních názvů jako právě v oblasti vymezené obcemi Kozojedy – Kralovice – Kozlany.

Bohy jsou na staré mapě uvedeny jako Zbohy, Brodeslavy jako Prodeslady, Hodyně jako Hodina, Hřešihlavy jako Řešohlavy, Dřevce jako Dřevce, Chříč jako Křic, Kozlany jako Kozlany.

V různých historických pramenech datovaných lety 1848 až 1916 (např. Palacký, Profous, Dyk, Sedláček, Podlaha) jsou varianty ještě pestřejší. Jsou zřejmě odvozeny jednak od německého přepisu provedeného rakouskými topografy Schallerem a Sommerem, jednak od zkomolenin, jejichž původci byli c. k. rakouští byrokraté neznalí češtiny. Jakýsi první pokus o oficiální tvorbu správných názvů nastal mezi lety 1850 až 1854. Podstatná oprava však proběhla až po vzniku ČSR. Přesný mechanismus názvoslovné unifikace nelze odhadnout, ale je pravděpodobné, že definitivně rozhodly státní orgány (ministerstvo vnitra). Faktem je, že Kočkovy „Dějiny politického okresu kralovického“ a Zetkův „Popis politického okresu kralovického“ z roku 1930, resp. 1932, užívají už označení dnešní.

Staré názvy však ještě zaslechneme v hovoru našich nejstarších občanů a můžeme si je přečíst i v beletristickém díle Vojty Beneše.

Marie Finglová

Památné stromy

Už od pradávna jsou stromy pro člověka nepostradatelné. Umožňují nám dýchat, dávají nám své dřevo i plody a dotvářejí též charakter krajiny. Byly svědky života mnohých generací, jež žily před námi. A pokud budeme o stromy pečovat, budou svědčit i o našich životech pro generace pozdější. Stromům i sobě prospějeme, když se s nimi blíže seznámíme a poznáme jejich minulost.

Snad každý strom je pamětníkem různých událostí. Ale některé z nich se zachovaly v paměti lidí či na listech kronik. Toto štěstí měla lípa na návsi v Břízsku. Svými mohutnými větvemi chrání vedle stojící kapličku i pomník obětem války. Celkem pět lip zde vysadili místní robotníci na sklonku 18. století. Po vzpouře na plaském panství roku 1775 museli vysazovat lípy lemující cestu z Kralovic do Mariánské Týnice a některé stromky přinesli s sebou domů. Všech pět lip vysadili na malém návrší u cesty, kde však neměly dostatek místa. Postupně čtyři uschly a v roce 1926 byly poraženy. Zůstala jediná lípa, která byla roku 1953 označena jako Strom chráněný státem. Zub času se však nevyhnul ani jí. Brzy se objevily znaky hniloby a tak byly její větve v koruně staženy železnými obručemi, jež měly zabránit případnému rozlomení. Přesto se roku 1974 velká větev na severní straně ulomila a vznikla velká dutina. Od dalšího tlení měl pomoci beton, jímž byla dutina zaplněna. Byť se dnes od podobného postupu upouští, svůj účel splnil: lípa stojí a žije dál. Roku 2002 se jí dostalo vysokého ocenění - byla prohlášena za PAMÁTNÝ STROM.

Za památný strom (skupinu památných stromů či stromořadí) je možné označit takové dřeviny, které vynikají vzrůstem, věkem, tvoří významnou dominantu v kraji, mají zvlášť cenné dřevo, připomínají historické události či jsou s nimi spojeny různé pověsti nebo báje.

Patří sem i stromy mladé, vysazované při významných událostech - „na paměť“ pro budoucí generace. Zvláště při vzniku Československé republiky roku 1918 bylo vysazováno mnoho stromů. Ve zmiňovaném Břízsku jde o skupinu čtyř stromů, dvě lípy a dva akáty stojící na konci vsi u silnice směrem na Čivice. I přelom tisíciletí se stal důvodem k vysazování stromů. V Kozojedech vedle kostela roste již čtvrtým rokem „lípa milénia“.

Stejně významné stromy máme však i kolem sebe, jen se rozhlédněme. Nemáte právě s tím stromem před okny, na zahradě či v lese nad potokem spojeny příjemné vzpomínky? Každý strom pro nás přeci může být něčím památným. A vůbec nevádí, že o tom úřady nevědí.

Krásný a poučný pořad „Paměť stromů“ moderoval po několika týdnech Luděk Munzar. I v knižní podobě je možné se s těmito stromy seznámit. Na sklonku roku 2001 vyšel již druhý díl knihy „Památné stromy“ autorů Hruškové a Turka. Krásným dojmem zapůsobí exkluzivní kniha „Stromy“, kterou v roce 2003 vydal Knižní klub Ikar. Obě knihy jsou k dispozici v kralovické městské knihovně.

Josef Lomička - Radka Lomičková

Přivozy na Berounce

Dříve, než byly v roce 1930 na Liblíně a ve Zvíkovci postaveny přes Berouнку mosty, byly prámové a loďkové přivozy jediným spojením mezi bývalým hejtmanstvím kralovickým a rokycanským. Přivozy byly povolovány koncesními listinami, které vydávalo c. k. hejtmanství v Kralovicích. Kromě těchto oficiálních přivozů bylo ještě několik soukromých přivozů, zejména mlýnských. Přivozy byly schváleny v tomto historickém pořadí:

- První přívóz byl schválen liblínskému velkostatku již 25. 3. 1876
- 5. 8. 1880 byl povolen Marii Janečkové prámový a loďkový přívóz v Kaceřově
- 5. 10. 1895 byla vydána koncesní listina Františku Kouteckému ze Chříče na dubjanský přívóz
- 5. 10. 1895 byl povolen Františce Opatrné prámový a loďkový přívóz v Robčicích.
- 27. 10. 1896 bylo povoleno provozování převoznictví pod Krašovem Antonínu Konvalinkovi. Tento přívóz měl mimořádný význam, protože zajišťoval vozové spojení mezi Třimany a podkrašovským mlýnem
- 6. 11. 1896 byl povolen prámový a loďkový přívóz Františku Bílkovi v Hlincích. Od roku 1907 provozoval tento přívóz Josef Klečánek

Velký význam měl soukromý přívóz v Rakoluskách, neboť byl jednak na křižovatce značených turistických cest (KČsT), jednak v místech hojně vyhledávaných rybáři. Provozovala ho rodina Kohoutova a Říhova.

I když se dnes díváme na přivozy víceméně historickým pohledem, mnohdy zjišťujeme, že bychom je při cestách po našem romantickém okolí rádi viděli a využili jich tak, jako občas využíváme dosud fungujících přivozů v Nadrybech a Darové.

Jaroslav Sklenář

Hudba Fenclů (Maršíků) – dokončení

Další etapa hudební činnosti Fenclů nastala v r. 1989, kdy se vytvořila dechovka většinou z důchodců, kteří již zanechali své aktivní činnosti. Jejimi členy byli:

křídlovky	Václav Šebek Vlastimil Heidenreich Miroslav Němec	Liblín Hodyně Kozojedy	- v kapele působí od r. 1953 - od r. 1947; syn zakládajícího člena - syn dlouholetého člena kapely
klarinet Es	Ladislav Pícl	Kozojedy	- od r. 1953; synovec bratří Fenclů
klarinet B	Václav Beneš	Robčice	
baskřídlovka	Miloslav Ipolť	Kožlany	
baryton	Jiří Fencl	Robčice	- syn zakladatele kapely
trumpeta B	Ing. Vojtěch Valenta	Kralovice	
trumpeta Es	Václav Havlík Ing. Václav Beneš	Hodyně Kozojedy	
bas	Jaroslav Pešek Antonín Hurt	Lhotka Kožlany	- od r. 1959
bicí	Ladislav Šour	Kozojedy	- od r. 1949, syn zakládajícího člena
zpěv	Václav Žákovec Vladislav Houda František Beránek	Dobříč Kralovice Kaznějov	- od r. 1970, kapelník taneční hudby - od r. 1954, houslista a zpěvák

I zde za toto čtrnáctileté období nastaly změny. Bohužel naposledy jsme doprovodili Ladislava Pícla, Ladislava Šoura, Jaroslava Peška a Antonína Hurta. Někteří pak zanechali své činnosti pro nemoc nebo stáří. Nastala proto poslední změna a doplnění v kapele Fenclů. Tyto kamarády vystřídali: Ing. Jan Rom – křídlovka, Jaroslav Havlíček – bicí, Pavel Sak ml. – klarinet Es, Pavel Sak st. – bas, Ladislav Koukolík – baskřídlovka, František Rom – trumpeta.

Dnešním pokračováním končím vzpomínání na hudbu Fenclů a na všechny, kdo zde působili. Že to byla parta dobrých hudebníků, ale hlavně dobrých kamarádů, o tom svědčí i to, že pokud je nerozdělila nemoc nebo stáří, působili někteří členové v kapele i několik desetiletí.

Od r. 1989 se snažíme udržet kvalitní dechovku, se kterou bychom rádi zahráli nikoliv jen u tanečních zábav, ale i při různých příležitostech sobě a snad i posluchačům k radosti. V poslední době klesá zájem hlavně mezi mladými o dechovou hudbu, a tak se naše předsevzetí zřejmě nesplní. Nejsmutnější je, že mezi mládeží není zájem a vytrvalost učit se hrát na dechové nástroje. Nemáme proto žádné nástupce, kteří by nás vystřídali u pultů, tak jako většina z nás střídala naše otce. Je proto otázkou velmi krátkého času, kdy naše kapela neprojde další změnou a nástroje těchto dobrých hudebníků, kteří rozdávali lidem radost, se odmlčí.

Nechci být pesimistou, ale myslím, že bude za nějaký čas skutečně těžké dát dohromady zde na Kozojedsku dobrou dechovou kapelu. Je snad přece jen škoda, že dechová hudba, která nás proslavila a doposud proslavuje daleko za hranicemi, takto skončí a nebude - alespoň zde v našem kraji - pokračovat.

Jiří Fencl, Robčice

Vybrali jsme pro vás ze slov moudrých

Slavný čínský básník Li Po (701 – 762) napsal ve své sbírce „Honosné kočáry zvedají prach“ sedmiverší, které naznačuje, že před půldruhým tisíciletím byly podobné problémy jako dnes:

*Na tomto světě není už nikoho,
kdo uši by si zakryl,
když nabídnou mu hodnosti.
Víte snad o někom,
kdo ještě rozpozná
moudrého Jao
od bandity Čchi.*

Maršála J. B. Tita (1892 – 1980) ovlivnily životní zkušenosti natolik, že je považoval za vhodné shrnout pro poučení svých současníků i budoucích generací do tří závěrů:

Závěr první: Nic není důležitějšího než přežít.

Závěr druhý: Neexistuje žádná závazná pravda.

Závěr třetí: Škola, do níž tě posílají rodiče, nestačí.

Když slavný španělský malíř Pablo Picasso (1881 – 1973) shlédl výstavu kreseb jednoho londýnského herce, napsal do návštěvního archu:

Tak, a teď budu já hrát Romea!

Z jednání obecního zastupitelstva

Poslední zasedání Zastupitelstva obce Kozojedy se v letošním roce konalo 27. listopadu 2003 od 19 hodin v kulturním domě. Usnesením byl schválen prodej části obecního pozemku v k. ú. Robčice, úprava rozpočtu za rok 2003 a návrh rozpočtového provizoria na leden - březen 2004, přidělení obecního bytu 1+1 paní Štěrbové, Horní Liblín na dobu určitou do 15. 8. 2004, příspěvek na vánoční nadílku MŠ ve výši 2.000,- Kč, přijetí dotace do povodňového fondu obce a její přidělení panu Plačkovi, Kozojedy 50. OZ schvaluje pořádání Mezinárodního sochařského symposia v Kozojedech v roce 2004.

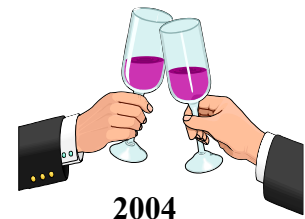
Vážení spoluobčané,

prelom roku je obdobím, kdy většina lidí bilancuje právě uplynulých 365 dní ve svém životě. Člověk je však tvor společenský a proto je pro něho důležitý i život obce, v níž žije, v níž tráví značnou část svého života.

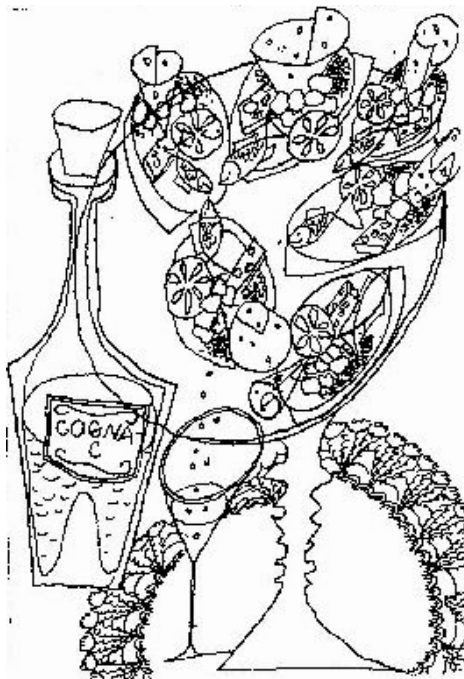
Díky snaze Vás všech a zvláště díky aktivitám kozojedského Kulturního spolku získala naše obec Modrou stuhu, ocenění za kulturní život. Ve Vilémově, který se stal vesnicí roku 2003, nám ji předal ministr pro místní rozvoj. Jsem rád, že masopustní průvod, máje, pravidelné zábavy spolků, přednášky a další kulturní i vzdělávací programy, které mimo jiné posilují soudržnost obyvatel, byly záslužně oceněny též hodnotící komisí.

Děkuji také všem členům zastupitelstva a zaměstnancům obecního úřadu za jejich obětavou práci, kterou nemalou měrou přispívají k rozvoji naší obce.

Do nového roku přeji Vám všem, aby byl plný pokoje, zdraví i štěstí. Ať se nám společným úsilím podaří zrealizovat všechna přání a sny.

*Josef Lomička
starosta obce*

**Milí přátelé,
užijte si veselého
Silvestra a
v novém roce
buďte hodně
zdraví a šťastní,
hledejte nové a
neztrácejte své
staré lásky,
udělejte si
pohodový život!**

Vydává Kulturní spolek Kozojedy a Obec Kozojedy - Jaroslava Benešová, Helena Štěrbová

Noviny vycházejí od června 2002 každé dva měsíce. Další číslo vyjde 1. 3. 2004.

Poděkování všem, kdo se o vydání tohoto čísla zasloužili. Budeme rádi, když do našich novin také přispějete.

Adresa: J. Benešová, Kozojedy 7 nebo j.benesova@post.cz

Naše noviny najdete též na internetu na adrese: WWW.SWEB.CZ/OBECKOZOJEDY v nabídce SPOLKY